

نظام مدیریت دانش و طبقه‌بندی علوم با رویکرد اسلامی

مشمول بر مباحثی در حوزه علم‌شناسی و فلسفه علم



سرشناسه: ملک‌زاده، محمدحسین
عنوان و نام پدیدآور: نظام مدیریت دانش و طبقه‌بندی علوم با رویکرد اسلامی مشتمل بر مباحثی در حوزه علم‌شناسی و فلسفه علم / محمدحسین ملک‌زاده.
مشخصات نشر: قم: منهای علم، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۳۰۴ ص. ۱۴۰/۱۴۵/۵ س. م.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۰۵۵-۱-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه.

موضوع: علوم اسلامی -- رده‌بندی * Islamic science -- Classification
علوم اسلامی -- فلسفه * Islamic science -- Philosophy
مدیریت دانش Knowledge management
شناخت (علم) Cognitive science
رده‌بندی علوم Classification of sciences
رده‌بندی کنکوره: Q1۷۷
رده‌بندی دیویی: ۵۰۱/۲
شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۹۷۴۶۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا



انتشارات منهای علم

نظام مدیریت دانش و طبقه‌بندی علوم با رویکرد اسلامی

مؤلف: محمد حسین ملک‌زاده

ناشر: منهای علم

طراحی جلد و صفحه‌آرایی: عباس کبیر

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ عدد

قیمت: ۵۰,۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۰۵۵-۱-۳

قم - صفائیه - کرچه ۲۳ - پلاک ۵

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۸۹۶۲

www.menhajelm.ir

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۱۵	سخن ناشر.....
۱۹	مقدمه مؤلف.....

فصل اول: مدیریت دانش، به مثابه نظام

۲۳	مدیریت به معنای عام.....
۲۴	مدیریت در مراکز علمی (تعلیمی) یا مدیریت آموزشی.....
۲۶	شباهت‌ها و تفاوت‌های مدیریت آموزشی با مدیریت در دیگر مجموعه‌ها و سازمان‌ها.....
۲۸	مدیریت بر مراکز علمی یا مدیریت دانش.....
۲۸	افتراق مدیریت دانش از مدیریت آموزشی.....
۲۹	نظام مدیریت دانش.....
۳۰	هدف نظام مدیریت دانش.....
۳۱	رساندن علم به جامعه هدف، مصداق زکات معنوی.....
۳۵	مراحل مدیریت دانش.....
۳۶	تولید دانش، عنصر اساسی در مدیریت دانش.....
۳۷	فوائد و ثمرات مدیریت دانش.....
۳۸	مدیریت دانش و آینده‌پژوهی علم.....

فهرست

مدیریت دانش، نیازمند نظام مسائل ۴۰

فصل دوم: مدد‌رسانی علم‌شناسی و معرفت‌شناسی به مدیریت دانش

- ۴۵ علم‌شناسی و فلسفه علم، یاری‌رسان مدیریت دانش
- ۴۶ فلسفه مطلق
- ۴۸ فلسفه مضاف
- ۴۸ فلسفه علم، نوعی فلسفه مضاف
- ۴۹ فلسفه علم عام و خاص
- ۵۰ مبادی تصویری و تصدیقیه
- ۵۱ خلاصه تقسیم فلسفه مضاف
- ۵۱ رؤوس ثمانیه
- ۵۴ رؤوس ثمانیه، پاسخ به هلیه مرکبه و مفاد کان ناقصه
- ۵۵ فلسفه علم پسینی و پیشینی
- ۵۶ نیاز نظام مدیریت دانش به جریان‌شناسی علمی
- ۵۹ معرفت‌شناسی، مدد‌رسان به مدیریت دانش
- علم‌شناسان، فیلسوفان علم و معرفت‌شناسان در برترین جایگاه‌های
- ۶۳ مدیریت دانش

فهرست

فصل سوم:

طبقه‌بندی علوم، در خدمت مدیریت دانش

- ۶۷ طبقه‌بندی علوم، ابزار اساسی در مدیریت دانش
- ۶۷ چستی طبقه‌بندی علوم
- ۶۹ سیر منطقی برای دستیابی به طبقه‌بندی علوم
- ۷۲ تعریف علم و معیار تمایز علوم
- ۷۴ توجه به عنصر هدف در طبقه‌بندی علوم
- ۷۶ تقدیم، تأخیر و ترتیب علوم
- ۷۷ ثمرات طبقه‌بندی و طبقه‌بندی علوم از نظر صاحب احصاء العلوم
- ۷۸ شماری از اسباب تقدیم و تأخیر علوم از نظر صاحب معالم
- ۷۹ چرایی جداسازی و طبقه‌بندی علوم از نظر صاحب آموزش فلسفه
- ۸۱ طبقه‌بندی علوم و تولید علم دینی و علوم انسانی اسلامی
- ۸۶ طبقه‌بندی علوم، شرط تسمیه فیلسوف به «معلم»
- ۸۷ طبقه‌بندی علوم به وسیله معلم اول (ارسطو)
- ۹۳ طبقه‌بندی علوم به وسیله مسلمانان
- ۱۰۰ طبقه‌بندی علوم به وسیله معلم ثانی (فارابی)
- ۱۰۲ فصل اول: علم زبان
- ۱۰۲ فصل دوم: علم منطق
- ۱۰۴ فصل سوم: علم تعالیم (ریاضیات)

فهرست

- فصل چهارم: علم طبیعی و علم الهی ۱۰۵
- فصل پنجم: علم مدنی، علم فقه و علم کلام ۱۰۶
- طبقه‌بندی علوم به وسیله غزالی ۱۰۷
- اهتمام غربیان جدید به «تاریخ فلسفه، علم و تمدن» و «طبقه‌بندی علوم» ۱۰۹
- طبقه‌بندی علوم به وسیله دکارت با ترسیم درخت دانش ۱۱۱
- رده‌بندی کنگره ۱۱۴

فصل چهارم:

تقسیم و طبقه‌بندی علوم در نصوص دینی

- رجوع به منابع دینی برای تقسیم و طبقه‌بندی علوم ۱۲۱
- علوم آفاقی، انفسی و وحیانی ۱۲۲
- قرآن و تقسیم علوم به نافع و مضر ۱۲۹
- قرآن و پیروی از دیدگاه احسن ۱۳۱
- روایات و برگرفتن علم احسن و اهم ۱۳۲
- روایات و تقسیم علوم به نافع و غیر نافع ۱۳۴
- روایات و تقسیم چهارگانه علوم ۱۴۳

فهرست

- روایات و تقسیم سه گانه علوم ۱۴۵
 روایات و تقسیم دوگانه علوم ۱۴۹

فصل پنجم:

طبقه بندی علوم و معارف بشری با رویکرد اسلامی

- ۱۵۵ اعمال رویکرد اسلامی در طبقه بندی علوم و معارف بشری
 ۱۵۶ انواع ادله نقلی به لحاظ کاربرد در طبقه بندی اسلامی علوم
 سهم معیارهای مختلف در تمایزبخشی به علوم، در طبقه بندی
 حاضر ۱۶۰
 نقشه جامع علوم و معارف بشری بر اساس طبقه بندی آنها با رویکرد
 اسلامی ۱۶۲
 تقسیم علوم به زیربنایی و روبنایی ۱۶۴
 علوم زیربنایی ۱۶۴
 علم الآدیان ۱۶۶
 «فقه دین به معنای اعم» نام دیگری برای علم الآدیان ۱۶۶
 نخستین تقسیم برای علم الآدیان و فقه دین به معنای اعم ۱۷۰
 جنبه نظری از علم الآدیان و فقه دین به معنای اعم ۱۷۰
 معنای زندگی؛ خروجی مستقیم فقه اکبر ۱۷۱
 نوع و سبک زندگی ۱۷۲

فهرست

- جنبه عملی از علم الادیان و فقه دین به معنای اعم ۱۷۷
- فقه اوسط و تقسیمات آن ۱۷۸
- فقه اصغر و تقسیمات آن ۱۷۹
- نظام اسلامی، حلقه وصل فقه به معنای اعم و علوم روبنایی ۱۷۹
- علم الآبدان و فضل ۱۸۰
- علوم روبنایی ۱۸۳
- رفت و برگشت میان شاخه‌هایی از علم و معرفت ۱۸۳
- علوم و فنون غیر مذکور در نقشه ۱۸۴
- منطق، روش‌شناسی، فلسفه علوم، ادبیات و فناوری ۱۸۵
- جایگاه تاریخ و مطالعات تاریخی در طبقه‌بندی علوم ۱۸۶
- جایگاه هنر در طبقه‌بندی علوم ۱۸۸
- ابعاد تمدن ۱۸۹
- بعد نرم‌افزاری تمدن اسلامی ۱۹۰

پیوست‌ها

- پیوست نخست ۱۹۵
- چگونگی و میزان ورود اسلام‌شناسان تخصصی به عرصه تولید علم از
منظر مدیریت دانش ۱۹۵

فهرست

ورود اسلام‌شناسان تخصصی به عرصه تولید علم به صورت مستقیم و انحصاری.....	۱۹۶
ورود اسلام‌شناسان تخصصی به عرصه تولید علم به صورت تسبیب و پشتیبانی.....	۱۹۹
ورود اسلام‌شناسان تخصصی به عرصه تولید علم به صورت همیاری و همکاری.....	۲۰۰
پیوست دوم.....	۲۰۳
معرفی اجمالی تفقه جامع.....	۲۰۳
تفقه جامع، یک طرح کلان فکری، کلان نظریه و یا فرانظریه.....	۲۰۴
قوام و امتیاز تفقه جامع.....	۲۰۸
گستره و متعلق جامعیت در تفقه جامع.....	۲۰۸
پیوست سوم.....	۲۱۱
مدیریت دانش در راستای دستیابی به علوم انسانی اسلامی.....	۲۱۱
مدیریت دانش سازمانی.....	۲۱۱
مدیریت دانش طبق معنای مختار و تفاوت آن با مدیریت آموزشی.....	۲۱۳
نیاز به نظام مدیریت دانش در تولید علوم انسانی اسلامی.....	۲۱۵
لرزم تشکیل ستاد و شورای مراکز فعال در عرصه تولید علوم انسانی اسلامی.....	۲۱۹
ترکیب اعضای ستاد و شورای مذکور.....	۲۲۱
آفات و آسیب‌ها.....	۲۳۰

فهرست

- طرح آموزشی الگوی دستیابی به علوم انسانی اسلامی به همراه
آشنایی با نظام‌سازی اسلامی، سبک زندگی اسلامی و تمدن‌سازی
اسلامی..... ۲۳۴
- طرح ولایت..... ۲۳۴
- حرکت به سوی امتداد اجتماعی و عدم درجا زدن در مبانی..... ۲۳۵
- مخاطبان دوره..... ۲۳۸
- خروجی‌های علمی و عملیاتی برای مبانی اندیشه اسلامی..... ۲۳۸
- جایگاه محوری تولید علوم انسانی اسلامی..... ۲۳۹
- ارائه الگویی روشن و عملیاتی برای دستیابی به علوم انسانی
اسلامی..... ۲۳۹
- بحث در باب نظام‌سازی، سبک زندگی و تمدن‌سازی اسلامی..... ۲۴۰
- نیروهای علمی برای این طرح و وظایفشان..... ۲۴۲
- طول دوره و زمان برگزاری کلاس‌ها و برنامه‌ها..... ۲۴۳
- نقش‌آفرینی حکومت در زمینه مدیریت دانش..... ۲۴۳
- از سرگیری فعالیت تبلیغی بر ضد فلسفه..... ۲۴۶
- حکمت دفاع رهبری از فلسفه..... ۲۵۲
- وحدت فقیه و حکیم و حاکم، بر پایه «تفقه جامع»..... ۲۵۴
- سردمداری رهبر انقلاب در حکمرانی فضای علم و مدیریت دانش..... ۲۵۶
- پیوست چهارم..... ۲۶۱
- حکمرانی دانش برای جهت‌دهی تحقیقات اسلامی به سوی مسائل

سخن ناشر

سخن گفتن از مباحث مربوط به علوم انسانی در تاریخ علم بشری امری ضروری و اساسی می باشد و هر فرد و نحله با توجه به اندیشه های بنیادین خود در این سنخ از علوم به نشر عقیده پرداخته است.

بدون شک از مهمترین عوامل مانایی دین مبین اسلام در طول تاریخ، توجه به مباحث اساسی و ساختارگرایانه چون فقه، فلسفه، تفسیر، کلام، تاریخ و ... بوده است که موجب گشته اندیشمندان دانای این آیین بزرگ الهی تعریفی مهم و مؤثر از آموزه های آخرین دین خداوند متعال به جهان بشری عرضه کنند که چه در حوزه مفاهیم و چه در حوزه کاربرد میراثی افزون از دیگر اندیشه ها بر جای

گذارده است.

در طول قرن حاضر و به خصوص پس از برآمدن انقلاب اسلامی در ایران نیاز به علوم انسانی در پرتو دستورات دین مبین اسلام اهمیتی بیش از پیش یافته و جریان اسلام‌گرای متعهد این مرز و بوم تلاش نموده است تا مفاهیم دین مبین اسلام را با جلوه‌ای اصیل و بومی و در عین حال کاربردی به جامعه علمی عرضه نماید و از این طریق هم در برابر سیل تهاجم اندیشه‌های انسان‌محور خداگریز غربی مقابله نماید و هم گامی استوار جهت بسترسازی تمدن اسلامی بردارد.

نشر منهای علم به عنوان مجموعه‌ای که رسالت اصلی خود را انتشار کتاب‌هایی با موضوع علوم انسانی اسلامی می‌داند در طول سالیان اخیر تلاش نموده است تا در مسیر اعتلای علوم انسانی اسلامی گام بردارد و از این طریق برای گفتمان‌سازی و در عین حال پیشبرد اهداف متعالی انقلاب اسلامی در عرصه علوم انسانی جهاد نماید. از این رو متولیان این انتشارات سعی وافری در جهت انتشار کتاب‌های علوم انسانی اسلامی نموده و ان شاء الله می‌نمایند.

کتابی که پیش روی شماست به خامه یکی از متفکران و نظریه‌پردازان اسلامی و از اساتید گرانقدر دروس خارج حوزه علمیه قم به رشته تحریر درآمده است. کوشش مؤلف در این اثر، بر آن بوده است که ضمن بازطراحی و بازتعریف مدیریت دانش، و طرح آن به مثابه یک نظام فراگیر نسبت به سیر کلان جریان دانش از مرحله تولید

تا مرحله مصرف و کاربست در سه سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی، عناوین و مسائل تازه و بنیادینی را در حوزه مدیریت دانش به بحث بگذارد و در این بین، به مباحث ارزشمندی در حوزه علم‌شناسی و فلسفه علم نیز بپردازد و نسبت روشنی میان داشته‌های علمی و فرهنگی مسلمانان با آورده‌های دانشمندان معاصر در قالب علومى مانند فلسفه علم، معرفت‌شناسی و غیره برقرار سازد، ضمن آنکه با نوآوری‌های عالمانه، عناوین و بحث‌های جدیدی را هم به دستاوردهای معاصران و گذشتگان بیفزاید. اما قسمت دیگری از اثر حاضر که چه بسا از قسمت نخست هم مهم‌تر باشد، ارائه یک طبقه‌بندی بدیع برای مجموع علوم و معارف بشری، با رجوع به منابع دینی و اعمال رویکرد اسلامی است. همچنین این طبقه‌بندی جدید، نقشه راهی جهت تولید علوم انسانی اسلامی و سامان دادن به بخش نرم‌افزاری تمدن اسلامی نیز به شمار می‌رود. البته علاوه بر ارائه یک طبقه‌بندی جدید از علوم با جهت‌گیری اسلامی، در این قسمت نیز همچون قسمت نخست کتاب، مباحث مفید و موشکافانه‌ای درباره ابعاد گوناگون طبقه‌بندی علوم عرضه شده و میراث پیشینیان در این زمینه مورد بررسی و بازخوانی قرار گرفته است.

از این رو مطالعه کتاب حاضر نه تنها به اندیشمندان و دانشمندانی در عرصه مدیریت، علم‌شناسی، فلسفه علم، تاریخ علم و تاریخ تمدن، بلکه به تمامی دانش‌پژوهان و محققین حوزه علوم انسانی اسلامی و نیز سیاست‌گذاران، مدیران و متصدیان ساحت

علم و فرهنگ و عرصه آموزش و پژوهش توصیه می‌گردد و امید می‌رود که خوانندگان محترم به مطالب پراهمیت و عمیقی در این کتاب، در حوزه‌های یادشده دست یابند؛ ان شاء الله.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین

نشر منهاج علم